

קוראים וקוראות יקרים,

האם למקצוע הפיזיותרפיה בישראל נחוץ כתב עת? מבט בלתי אובייקטיבי בעליל

לקראת סוף שנת 2019 לקחתי על עצמי לשמש בהתנדבות כעורכת הראשית של כתב העת שלנו. אני רואה את תפקידי כמסייעת לעמיתינו להביא לפרסום מחקרים וכתבות שהם ברמה טובה הרלוונטיים לקהל המקצועי בישראל. אין זה סוד שהשגת המטרה הזו אינה פשוטה. קלינאים העסוקים בעשייה מתקשים למצוא את הזמן לכתוב מאמרים, ולעיתים גם חסרים את הכישורים לכך. לעומת זאת, אנשי האקדמיה, שכתובה מקצועית היא מהות עבודתם, מתמרצים על ידי האקדמיה לפרסם מאמרים בעיקר באנגלית.

ובכל זאת, אני חייבת להודות שכאשר נשאלתי לפני כמה חודשים על ידי עמיתים שאני מעריכה מאוד, המובילים את המקצוע בארץ, מדוע צריך כתב עת ישראלי בכלל, נאלמתי דום. הצורך ברור כל כך בעיניי עד שלא מצאתי את המילים המתאימות כדי להסבירו.

החלטתי להפעיל "גיוס המונים", ושאלתי יותר מעשרים עמיתים את השאלה: "האם, ומדוע, כדאי להמשיך לפרסם את כתב העת, ולחילופין, האם אין צורך להמשיך בפרסום כתב העת?" רוב רובם של הנשאלים טרחו והשיבו לי בפירוט רב. לא צריך להיות איש אקדמיה כדי להבין שהפנייה שלי לעמיתים אינה מהווה סקר מדעי אובייקטיבי. פניתי בעיקר לאנשים שאני נמצאת איתם בקשר במסגרת עבודתי כעורכת: חברי מערכת, עמיתים אשר שימשו בעבר כסוקרי מאמרים או שפרסמו מאמר בכתב העת. בהחלט ייתכן שדעותיהם אינן משקפות את דעתו של כלל הציבור.

להלן אציג את עיקרי התשובות שלהם. רבים חזרו על אותן תשובות במילים שונות; קיבצתי חלק מהתשובות והשמטתי תשובות שחזרו על עצמן. אף על פי שהדברים אינם מובאים כציטוטים ישירים, רובם מוצגים בלשון שבה נכתבו. התשובות מחולקות לפי ארבעה נושאים מרכזיים.

הגדרת הפרופסיה - "מדורת השבט"

◆ סממן של קהילה הוא גם פרסום משותף - ידע משותף - מעין "מדורת שבט". קיומו של כתב עת מקצועי הוא חלק בלתי נפרד מהגדרת הפיזיותרפיה כמקצוע אקדמי וכפרופסיה והוא מאפיין מובהק של מקצועות שונים, כגון רפואה, מקצועות הבריאות, משפט ופסיכולוגיה. ביטולו של כתב העת הוא בבחינת נסיגה;

◆ זה שלנו! כמו הירחון "הרפואה" של הרופאים, ישנה חשיבות לפרסטיז'ה. להלן דוגמאות מקבילות - מתחומי הבריאות: "כתב עת החברה לריפוי בעיסוק" (קישור: <https://isot.org.il/ijot>); כתב העת "ד"ש ברש"ת - האגודה הישראלית של קלינאי התקשורת (קישור: <https://ishla.org.il/shop/%D7%9B%D7%AA%D7%91-%D7%94%D7%A2%D7%AA-%D7%93%D7%A9-%D7%91%D7%A8%D7%A9%D7%AA/>), ומתחום החינוך: "בתנועה", "חוקרים@הגיל הרך", "חוקרים@החינוך המיוחד" (היוצאים לאור על ידי המרכז האקדמי לוינסקי-וינגייט);

◆ זהו חלק מהמיתוג שלנו בארץ ובעולם כקבוצה המשלבת בין ידע קליני למחקר שאמור לבסס את השיטות וכלי העבודה שלנו וגם להרחיב את הידע שלנו במגוון תחומים הקשורים לעבודתנו;

◆ כתב העת מאפשר שיקוף עמדות והשפעה על דעת הקהל והמדיניות - על ידי מאמרי דעה וניירות עמדה ניתן להשמיע את קולה של העמותה כלפי חוץ, להשפיע על קובעי מדיניות ועל השיח הציבורי.

◆ כתב העת מאפשר שיקוף עמדות והשפעה על דעת הקהל והמדיניות - על ידי מאמרי דעה וניירות עמדה ניתן להשמיע את קולה של העמותה כלפי חוץ, להשפיע על קובעי מדיניות ועל השיח הציבורי.

חשיפה רחבה לנושאים רלוונטיים לקהל הפיזיותרפיה הישראלי

◆ כתב העת תורם לפיתוח שיח ודיון מקצועיים שמתאימים לקונטקסט התרבותי, החוקי והקליני בישראל. הוא מאפשר עיסוק שיטתי ומעמיק בסוגיות קליניות ואתיות שיש להן השלכה על העיסוק בפיזיותרפיה בכלל, ובישראל בפרט;

בתהליך ההתפתחות של פיזיותרפיסטים הזקוקים ליד מכוונת (ארשה לעצמי להוסיף כי כיוון שאני רואה את תפקידי גם כמנטורית, אני מקבלת גם מאמרים בוסריים שלדעתי הם רלוונטיים לקהל הקוראים, ומסייעת בידי הכותבים להביאם לרמה נאותה עוד לפני שאני שולחת אותם לסקירת עמיתים);

♦ הוא מהווה מרחב חינוכי לתוצרים של עבודות מחקר ומאמרי דעה מקצועיים שרלוונטיים בעיקר לקהל הישראלי, ולכן לא יפורסמו בבמות אחרות;

♦ הנגישות למאגרי מידע אקדמיים בקרב פיזיותרפיסטים בשדה הקליני היא מוגבלת. פעמים רבות צריך לעשות מנוי למאגרי מידע או לכתב עת בינלאומי ולא תמיד זה מתרחש במציאות;

♦ הוא תורם לעידוד ומוטיבציה למחקר קליני.

קולות אחרים

כל הנשאלים, למעט אחד, צידדו בהמשך הופעתו של כתב העת. עם זאת, נשמעו גם קולות ביקורתיים יותר והוצגו הצעות לשיפור. להלן עיקרי הדברים:

♦ מודה שאני מתקשה לחשוב על תשובה הולמת לשאלה, מרגיש לי נכון שיש כתב עת לעמותה הישראלית, אשר מנגיש דברים כמו כלי מדידה והערכה ומעט מחקרים מקוריים. אבל מדובר בגיליון עונתי שאינו עולה בתוצאות החיפוש הראשונות במאגרי כתבי העת הכלליים;

♦ אולי יש צורך ברענון הפורמט וביותר חשיפה כדי שפיזיותרפיסטים רבים יותר יחשפו לתוכני כתב העת. ראוי להכניס "רוח יותר צעירה ועכשווית" עם תכנים שרלוונטיים ליותר קוראים, למשל, ריאיון פנים אל פנים עם אנשי מקצוע מובילים בארץ. יש להפוך את כתב העת ליותר מעניין כדי לגרום לעמיתים רבים יותר לעיין בו כדי שיצדיק את קיומו;

♦ ייתכן שיש מקום למדור המדווח על התפתחויות ייחודיות בישראל, כגון דיווח של משרד הבריאות על מגמות ויזמות

♦ כתב העת מהווה פלטפורמה להתעדכן בהתפתחויות המקצועיות הרלוונטיות בתחומים הרבים של המקצוע, ומעודד חשיבה ביקורתית, העמקה תיאורטית וקלינית. ה"מיקס" שנוצר בכתב העת, באמצעות הצגה של מגוון נושאים, כגון סוגיות אתיות, כלי מדידה והערכה, מחקרים בתחומים שונים, וחשיפה לנהלים ולעשייה במוסדות הקשורים לעבודתנו (כגון הקופות השונות, משרד הבריאות הרווחה, ועוד), מציג תחומים חדשים הרלוונטיים לנו;

♦ הוא משמש במה לפרסום מאמרים בעלי חשיבות ברמה הלאומית, או המקומית; מאפשר פרסום של מאמרים "מקומיים", כגון תרגום ותיקוף כלי הערכה לעברית, מידע לגבי מבנה וארגון מערכת הבריאות בישראל, ועוד;

♦ יש חשיבות בהנגשת מידע מדעי גם עבור מי שפחות נחשפים לספרות המקצועית בשפות זרות; מאפשר גישה נוחה ועדכנית למידע לקהל הפיזיותרפיה שאינו שולט היטב באנגלית;

♦ הוא מאפשר התייחסות למצבים ואירועים מקומיים, למשל מלחמת "חרבות ברזל": התגייסות הפיזיותרפיסטים במלונות המפונים, התנדבות ושיקום פצועים.

♦ קבלת כתב העת בדוא"ל והזמינות שלו באתר העמותה ללא עלות מאפשרות לפיזיותרפיסטים לעיין בו בקלות ללא צורך בחיפוש מידע באופן עצמאי. זה מקדם חשיפה גם לנושאים שהקורא אינו מודע להם כלל.

הוראה וקידום מקצועי

♦ מאמרים בעברית משמשים לצורכי הוראה, בעיקר בשנים הראשונות שבהן הסטודנטים והסטודנטיות מתקשים עדיין באנגלית;

♦ זהו בסיס להתפתחות מקצועית של בוגרים צעירים וגם של בוגרי תארים מתקדמים. תהליך הלמידה של כתיבה מדעית יכול להתרחש בצורה איכותית כשאדם כותב בשפת אימו. ובצד עניין זה, המשוב של שופטי כתב העת הוא תמיד בונה ומקדם. עובדה זו בעלת חשיבות גבוהה

ברצוני להודות מקרב לב לכל עמיתי שהגיבו בחיוב ובזריזות לבקשתי להביע דעתם. הם השקיעו מחשבה ומאמץ רבים כדי לענות על שאלתי בענייניות ובהרחבה; במיוחד בימים קשים אלה של אתגרים בכל החזיתות, אין זה מובן מאליו. זה כשלעצמו מבטא לדעתי את החשיבות שהם מייחסים לנושא.

גם הפעם לא ניתן לחתום את הגיליון בלי תפילה חוזרת לשובם של כל החטופים והחטופות בשלום הביתה, להחלמתם המלאה של כל הפצועים והפצועות ולחזרה לימים של שגרה ואחדות.

מי ייתן וזה יהיה הגיליון האחרון לתפילה זו!

יוכבד (יוכי) לויפר

עורכת כתב העת לקידום הפיזיותרפיה
פרופ' (אמריטוס), החוג לפיזיותרפיה, אוניברסיטת חיפה
yochy.laufer@gmail.com

חדשות, נהלים וחוקים או מדורים שיווקיים יותר, כגון פרסום של פתיחת שירות חדש (למשל מרכז השיקום בפוריה). אולי יש מקום לפרסם גם דיווחים על הנעשה בעולם, כגון כנסים, פרסים לפורצי דרך בפיזיותרפיה, וכיוצא באלה.

באם העלויות גבוהות, מציעה אולי לשנות את תדירות הפרסום לפעמיים בשנה. כמו כן מציעה לשקול שנית את נושא הדפסת הגיליונות על פי פנייה יזומה של אנשי המקצוע. גיליונות מודפסים במקומות העבודה יעודדו שיח בין עמיתים;

יש לאפשר לאנשי מקצועות אחרים, כגון רפואה, סיעוד, פיזיולוגיה של מאמץ, גרונטולוגיה, חינוך מיוחד לפרסם בו;

יתכן שיש לאפשר מודעות פרסום הרלוונטיות למקצוע - מה שיכניס כסף למערכת;

מרגיש שיש מספיק דברים שהעמותה אמורה לעסוק בהם (למשל סוגיית הספורטתרפיסטים למיניהם). קידום המקצוע על ידי הכשרות-המשך, ימי עיון וכו', ולא בטוח (בהינתן שהשיקול הכלכלי הוא המרכזי) שהמשך הופעתו של כתב העת נדרשת בעת הזו. קשה לאמוד את העלות-תועלת אם איננו יודעים מה ההוצאות הכרוכות בפרסום כתב העת. אין ספק כי זה נושא שיכול להכריע לגבי ההחלטה להמשיך להוציא לאור כתב עת לפיזיותרפיה.

ניסיתי להציג כאן את דעות עמיתי הפיזיותרפיסטים בשקיפות מלאה. בסעיף האחרון מוצגות גם ביקורות, הסתייגויות והצעות לשיפור, וכולן מתקבלות בברכה. אשמח מאוד לכל סיוע כדי לממש את ההצעות שהובאו.

אך אין ספק כי עיקר התגובות היו מאוד חיוביות ותומכות בהמשך פרסום כתב העת. זאת למרות שמסקנה זו תלויה בעיני המתבונן (שלי), שאינן מתיימרות להיות אובייקטיביות. לא נותר אלא להשאיר את ההחלטה אם להמשיך בפרסום כתב העת בידי הנהלת העמותה המנווטת את קידום המקצוע במסירות ובמקצועיות.